

SZKOLENIE PODSTAWOWE STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW OSP

TEMAT 3:

Sprzęt ratowniczy i podręczny sprzęt gaśniczy

Autorzy: Stanisław Dąbkowski
Marek Engiel

MATERIAŁ NAUCZANIA

- Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego;
- Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego;
- Przeznaczenie i podział podręcznego sprzętu gaśniczego;
- Rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego;
- Podział gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych;
- Budowa gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych;
- Zasady stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego.

Czas: 2T

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

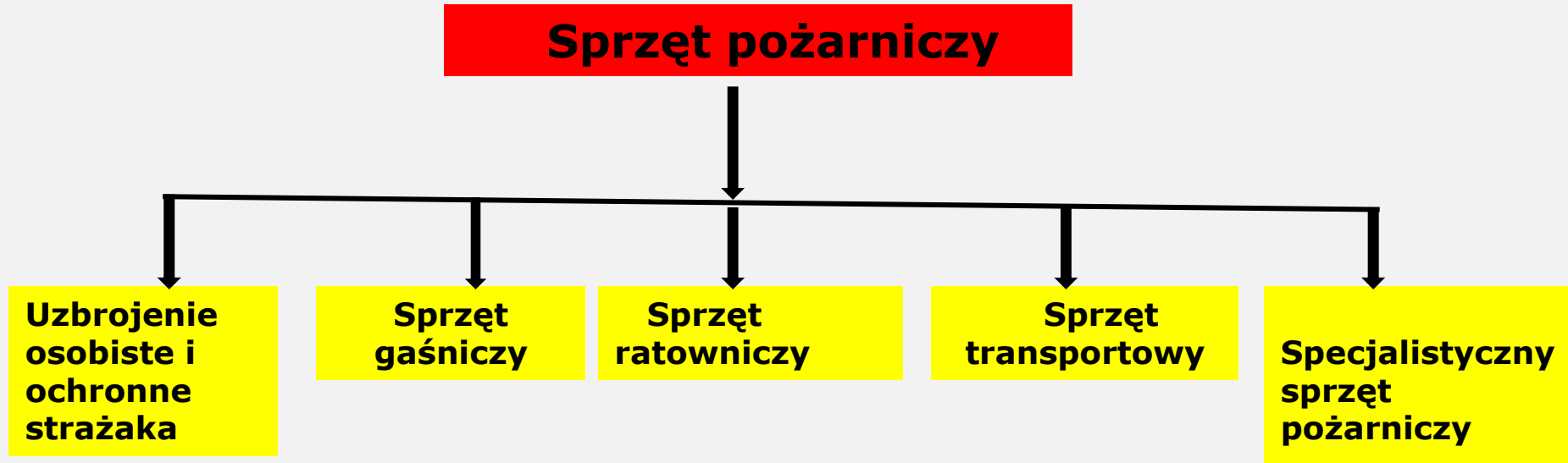
Wstęp

Sprzęt pożarniczy - przenośny lub przewoźny specjalny sprzęt służący do gaszenia pożaru, prowadzenia akcji ratowniczych oraz sprzęt ochrony stosowany przez straże pożarne.

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

Uzbrojenie osobiste – jest to sprzęt stanowiący wyposażenie osobiste strażaka lub do ochrony osób w czasie akcji gaśniczej lub ratowniczej.

W skład uzbrojenia osobistego wchodzi:

hełm strażacki,
pas strażacki,
zatrzaśnik,
topór strażacki lekki,
maska do aparatu oddechowego,
ubiór specjalny,
buty i ubranie ognioochronne,
sprzęt ochrony układu oddechowych

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

Sprzęt gaśniczy – sprzęt pożarniczy służący do dostarczania środków gaśniczych na miejsce pożaru.

W skład sprzętu gaśniczego wchodzi:

Sprzęt i armatura wodna *(temat kolejnych lekcji)*

Sprzęt pianowy *(temat kolejnych lekcji)*

Podręczny sprzęt gaśniczy

Przeznaczenie i podział podręcznego sprzętu gaśniczego

GAŚNICA (symbol **G**) jest urządzeniem przenośnym o małej masie całkowitej (do 20 kg), w którym ciśnienie wewnętrzne umożliwia wyrzucenie środka gaśniczego i jego skierowanie na ognisko pożaru

AGREGAT (symbol **A**) jest urządzeniem posiadającym zapas środków gaśniczych ponad 20 kg, wyposażonym w kółka do łatwiejszego transportu, umożliwiającym samodzielne prowadzenie akcji gaśniczej

Rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego

Rodzaje gaśnic (ze względu na rodzaj środka gaśniczego):

> **PROSZKOWA** (symbol **P**)

> **PIANOWA** (symbol **W**)

> **ŚNIEGOWA** (symbol **S**)

Podział podręcznego sprzętu gaśniczego

Odmiany gaśnic:

X - określa gaśnicę lub agregat, w których zarówno środek gaśniczy, jak i wyrzutnik znajdują się w tym samym zbiorniku (pod stałym ciśnieniem)

Y - określa gaśnicę lub agregat, w których środek gaśniczy wyrzucany jest na zewnątrz w wyniku reakcji chemicznej lub przemiany fizykochemicznej,

Z - określa gaśnicę lub agregat, których konstrukcja przewiduje oddzielny zbiornik (tzw. „nabój” lub „ładunek”) zawierający wyrzutnik (gaz).

Podział podręcznego sprzętu gaśniczego

Wielkości gaśnic:

› masa w kilogramach [kg] środka gaśniczego dla gaśnic:

- śniegowych
- proszkowych

› objętość w litrach [l] środka gaśniczego dla gaśnic:

- pianowych

Budowa gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych

GP-1X ABC

GP-1Z ABC

GP-2X ABC

GP-4X ABC

GP-6X ABC

GP-6Z ABC

GP-12Z ABC

Budowa gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych

AP - 25Z ABC

AP - 50Z ABC

Budowa gaśnic przenośnych i gaśnic przewoźnych

AS - 30 X BC

AS- 20 X BC

Zasady stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego

Gaśnice typu „x”

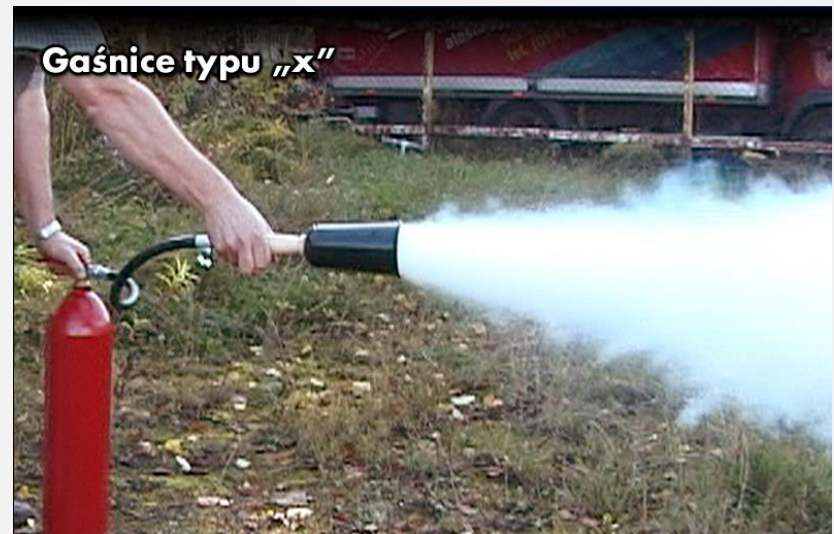
Gaśnice typu „x”

Gaśnice typu „x”

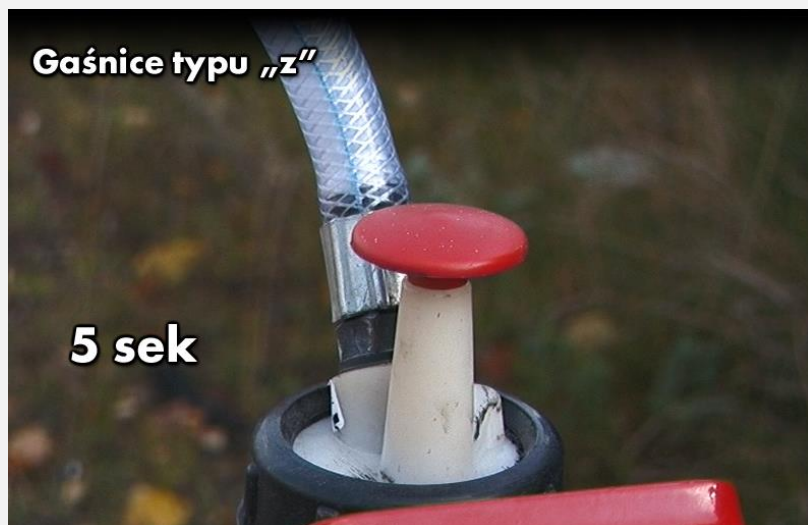

Gaśnice typu „x”

Zasady stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

Sprzęt ratowniczy-

sprzęt pożarniczy służący do prowadzenia akcji ratownictwa technicznego oraz do ratowania ludzi i dóbr materialnych.

W skład sprzętu ratowniczego wchodzi:

Ratowniczy sprzęt mechaniczny, *(temat kolejnych lekcji)*

Ratownicze zestawy hydrauliczne, *(temat kolejnych lekcji)*

Ratownicze zestawy pneumatyczne, *(temat kolejnych lekcji)*

Sprzęt burzący – ogólnego stosowania

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

Sprzęt burzący wyróżnia prosta konstrukcja oraz fakt, że wykorzystywana jest przy jego użyciu tylko siła ludzkich rąk, ewentualnie efekt działania dźwigni lub bloczków.

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

SPRZĘT BURZĄCY

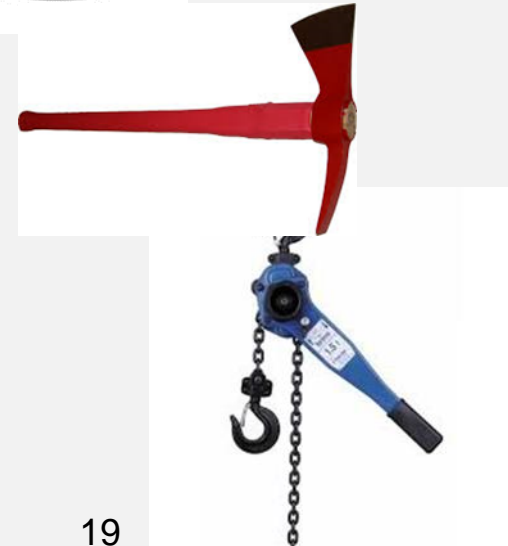
Służy do:

- obalania uszkodzonych w wyniku pożaru, huraganów konstrukcji budowlanych typu: stropy, ściany, kominy itp.,
- ułatwiania dostępu do źródeł ognia w przypadku pożarów obiektów drewnianych ocieplonych igliwem lub wiórami,
- odciągania i rozrzucania w celu dokładnego ugaszenia materiałów typu: słoma, siano, tekstylia, makulatura itp.,
- wypierania elementów konstrukcji stalowych, drewnianych w celu zabezpieczenia przed przewróceniem.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

- a) bosaki (podręczne, ciężkie, lekkie, strzechowe, sufitowe)
- b) topory strażackie (lekkie, ciężkie)
- c) łomy
- d) siekierołomy
- e) kotwice
- f) podnośniki zębatkowe
- g) wyciągarki linowe
- h) wyciągarki łańcuchowe

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

SPRZĘT BURZĄCY

Bosak podręczny służy do torowania drogi. Można za jego pomocą wyważyć drzwi, okna, odrywać deski usuwać drobne elementy konstrukcyjne budynku. Bosak w całości odkuty jest ze stali. Zasadniczą jego częścią jest grot i hak. Drugą częścią jest stopka. Jego długość wynosi 1,3m, a masa 5 kg.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

SPRZĘT BURZĄCY

Bosak ciężki służy głównie do prac na zewnątrz budynku: do zrywania nadpalonych konstrukcji dachowej w domach jednokondygnacyjnych, do zrywania uszkodzonych ścian budynków, usuwania dużych złamanych konarów drzew.

Jest to stalowy hak z grotem osadzonym na pięciometrowym drzewcu. Obsługiwany jest przez co najmniej 2 osoby. Przy stalowej tulei osadzonej na drzewcu zamocowane jest kółko, do którego można przytwierdzić linę. Lina umożliwia prowadzenie prac burzących przez kilku strażaków. Długość całkowita bosaka wynosi około 5,5m, a masa około 12 kg.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

BOSAK LEKKI

Bosak lekki wykorzystywany jest do zrywania nadpalonych przewodów, do wyciągania drobnych elementów ze strefy pożaru oraz prowadzenia lżejszych czynności burzących. Posiada stalowy hak z grotem, jest krótszy od bosaka ciężkiego i nie posiada kółka do mocowania liny. Długość drzewca wynosi 4 m. całkowita masa około 6 kg, a długość 4,3m. Bosak obsługiwany jest przez jednego strażaka.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

BOSAK SUFITOWY

Bosak sufitowy służy do prac wewnątrz budynku np. do zrywania podsufitki, boazerii, zrywania odsadzonych od ściany przez wodę i temperatury tynków oraz wyburzenia ścian z lekkich konstrukcji gipsowo-kartonowych. Długość drzewca wynosi ok. 2,5m. Bosak obsługiwany jest przez jednego strażaka.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

BOSAK STRZECHOWY

Bosak strzechowy służy do rozrywania strzech, stogów siana i słomy oraz stert materiałów włókienniczych. Jest to stalowy trójzębny hak osadzony na pięciometrowym drzewcu. całkowita masa bosaka wynosi około 8 kg, a długość 5,5 m. Obsługiwany przez co najmniej 2 osoby.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

TOPOREK LEKKI

Toporek lekki służy do drobnych prac burzących, wrywania kłódek, wycinania otworów w cienkich drzwiach i ścianach gipsowo-kartonowych, zrywania łańcuchów, wybijania szyb w oknach. Stanowi wyposażenie osobiste strażaka. składa się z głowicy i rękojeści. Masa toporka wynosi 2,5 kg.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

TOPÓR CIĘŻKI

Topór ciężki służy do wyrąbywania belek konstrukcji drewnianych, wywarzania drzwi, wycinania otworów w pokryciach dachowych. Składa się z głowicy i rękojeści. Długość całkowita wynosi około 100 cm, a masa około 4 kg. Obsługa jeden strażak.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

ŁOM

Łom służy do podważania i zdejmowania drzwi z zawiasów, urywania łańcuchów, wyginania krat, wybijania otworów dachach, ścianach, drzwiach. Przecięcie w spłaszczonym końcu służy do wrywania gwoździ. Łom wykonany jest w całości z metalowego pręta o średnicy od 20 do 30 mm. Z jednej strony posiada zaostroszony szpic, z drugiej spłaszczenie z wygięciem pod kątem 30 do 45 stopni.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

SIEKIEROŁOM

Siekierołom stosuje się go do powiększenia lub wykonywania otworów w ścianach, do wyważania drzwi w budynkach i samochodach. Siekierołom składa się z głowicy i rękojeści oraz taśmy poliestrowej, która jest wykorzystywana do transportu narzędzia oraz jako element nośny w niektórych sytuacjach. Głowica zaopatrzona jest z jednej strony w ostrze służące do cięcia prętów stalowych o średnicy do 10 mm, a z drugiej strony w ostry szpic służący do wybijania otworów w ścianach, dachach. Z boku głowicy wykonano spłaszczenie służące do podważania drzwi.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

SIEKIEROŁOM

“Hooligan” inną odmianą siekierołomu jest urządzenie zwane “hoologan”. Służy do urywania łańcuchów, wyginania krat, wybijania otworów w dachach, ścianach, drzwiach, do podważania drzwi, wyłamywania zamków i drzwi pojazdów samochodowych. Jest to urządzenie łączące ze sobą funkcję topora ciężkiego, łomu i w/w siekierołomu. Długość urządzenia od 70 do 110 cm, masa około 9 kg.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

PODNOŚNIK ZĘBATKOWY

Podnośnik zębatkowy służy do podnoszenia zawalonych konstrukcji drewnianych i stalowych lub do wypierania elementów konstrukcji budowlanych, grożących zawaleniem.

Wysokość podnoszenia 0-350 mm, udźwig od 15 do 100 kN, długość całkowita od 625 do 800 mm, masa od 13 do 42 kg.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

WYCIĄGARKA LINOWA

Wyciągarka linowa służy do przeciągania, obalania drzew, przewróconych w wyniku huraganów oraz do przeciągania naruszonych w wyniku katastrof budowlanych i huraganów konstrukcji stalowych i drewnianych. Udźwig od 16 do 30kN zdolność przeciągania elementów 25 do 50 kN. Wytrzymałość liny od 70 do 150 kN. Masa własna od 17 do 27 kg. Lina o długości od 5 do 20 m.

Skład poszczególnych grup sprzętu pożarniczego

WYCIĄGARKA ŁAŃCUCHOWA

Wyciągarki łańcuchowe są identyczne jak linowe. Wysokość podnoszenia lub długość przeciągania zależy od długości zastosowanego łańcucha. Przeważnie stosowane są łańcuchy o długości od 1,5 m do 5 m. Udźwig od 10 do 30 kN. Masa 10 kg.

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

POŻARNICZY SPRZĘT TRANSPORTOWY, to sprzęt umożliwiający przemieszczanie ludzi i sprzętu oraz środków gaśniczych na miejsce akcji.

Wśród sprzętu transportowego można wyróżni:

- pożarnicze pojazdy drogowe,
- pożarnicze pojazdy szynowe,
- pożarnicze jednostki pływające,
- samoloty i śmigłowce pożarnicze.

Podział na grupy i przeznaczenie poszczególnego sprzętu pożarniczego

SPECJALISTYCZNY SPRZĘT POŻARNICZY, to specjalny sprzęt umożliwiający prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczej na lądzie, wodzie i wysokości oraz pozwalający na dokonanie analizy i rozpoznanie zagrożenia występującego w różnych warunkach pracy strażaka.

Do specjalistycznego sprzętu pożarniczego zaliczamy:

- sprzęt wysokościowy,
- sprzęt nurkowy,
- sprzęt chemiczny,
- sprzęt ekologiczny,
- sprzęt kontrolno-pomiarowy,
- sprzęt poszukiwawczo-ratowniczy,
- sprzęt łączności,
- sprzęt elektryczny i dielektryczny.

BIBLIOGRAFIA

- Gil D., Sprzęt ratowniczy. Bydgoszcz 2009.
- Gil D., Sprzęt i środki gaśnicze. Bydgoszcz 2013.
- PN-EN 3-1:1998 Gaśnice przenośne. Rodzaje czas działania, pożary testowe grupy A i B.
- Katalogi wyrobów firm dostępne na stronach www.